

Opravična št.:

U-I-52/06

ECLI:

ECLI:SI:USRS:2006:U.I.52.06

Akt:

Zakon o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91-I, 31/93, 65/98 in 66/2000) (ZDen), 26. čl., 6. odst. 42. čl.

Izrek:

Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti 26. člena in šestega odstavka 42. člena Zakona o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91-I, 31/93, 65/98 in 66/2000) se zavrne.

Evidenčni stavek:

Na podlagi denacionalizacije ni mogoče uveljavljati odškodninskih zahtevkov po splošnih pravilih civilnega prava, saj denacionalizacija nima elementov, ki so bila temelj odškodninske odgovornosti. Morebitno dejstvo, da prejšnjemu lastniku ob vrnitvi nepremičnin leta 1955 ni bila povrnjena škoda (ki naj bi na nepremičninah nastala v času odvzema), samo po sebi še ne more utemeljiti zatrjevanega neskladja 26. člena in šestega odstavka 42. člena ZDen z Ustavo.

Geslo:

1.5.51.1.5.1 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku abstraktne presoje - Zavrnitev pobude - Ker je očitno neutemeljena.

5.2 - Temeljne pravice - Enakost (14.2).

5.3.16 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Pravica do odškodnine za škodo, povzročeno s strani države (26).

5.3.36 - Temeljne pravice - Državljske in politične pravice - Pravica do lastnine (33, 67).

Pravna podlaga:

Člen 14, 14.2, 26, 33, Ustava [URS]

Člen 26.2, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:**Dokument v PDF obliki:**

 [U-I-52-06.pdf](#)

Polno besedilo:

U-I-52/06-4

26. 10. 2006

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus pobude Jožefa Matičiča iz Ljubljane, ki ga zastopa Matjaž Kušar, odvetnik v Ljubljani, na seji 26. oktobra 2006

sklenilo:

Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti 26. člena in šestega odstavka 42. člena Zakona o denacionalizaciji (Uradni list RS, št. 27/91-I, 31/93, 65/98 in 66/2000) se zavrne.

Obrazložitev

A.

1. Pobudnik izpodbija 26. člen in šesti odstavek 42. člena Zakona o denacionalizaciji (v nadaljevanju ZDen). Navaja, da je bilo njegovemu pravnemu predniku leta 1946 nacionalizirano podjetje. Pri tem so bile odvzete tudi nepremičnine, za katere se je leta 1955 izkazalo, da niso zajete v nacionalizaciji podjetja in so mu bile zato istega leta (neodplačno) vrnjene. Pobudnik v denacionalizacijskem postopku pred upravnima organoma ni uspel z zahtevkom za priznanje odškodnine zaradi zmanjšane vrednosti leta 1955 vrnjenih nepremičnin. Upravno sodišče je odločbo drugostopenjskega organa odpravilo zaradi nepopolno ugotovljenega dejanskega stanja glede neto čiste aktive podržavljenega podjetja in zadevo vrnilo pritožbenemu upravnemu organu v ponoven postopek. Hkrati je pojasnilo, da imajo po določbi šestega odstavka 42. člena ZDen pravico do odškodnine le tisti upravičenci, ki so premoženje pridobili na podlagi odplačnega pravnega posla. Po mnenju sodišča zahteve za odškodnino ni mogoče opreti na 26. člen ZDen, saj ta ne zajema premoženja, ki je bilo prejšnjemu lastniku vrnjeno pred uveljavitvijo ZDen, pa čeprav manj vredno. Vrhovno sodišče je pritožbo pobudnika zavrnilo in potrdilo izpodbijano sodbo Upravnega sodišča. Zoper sodbo Vrhovnega sodišča je pobudnik vložil tudi ustavno pritožbo, vendar je Ustavno sodišče ni sprejelo v obravnavo (sklep št. Up-290/05 z dne 11. 7. 2005).

2. Pobudnik meni, da je razlaga izpodbijanih določb ZDen, kot izhaja iz sodbe Vrhovnega sodišča, v neskladju tako z ZDen kot tudi s 14., 26. in s 33. členom Ustave. Za škodo, nastalo na nepremičninah, ki so bile leta 1955 vrnjene, naj bi bil odgovoren državni organ, ki je nepremičnine odvezel. Za poseg v pravico do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave naj bi šlo, ker naj bi škoda nastala na nepremičninah, na katerih je imel lastninsko pravico. Nelogično naj bi bilo, da ima po izpodbijani ureditvi pravico do odškodnine le tisti upravičenec, ki je odkupil nazaj svoje podržavljeno premoženje, ne pa tudi tisti, ki mu ga je država vrnila brez ustrezne "odmene" za zmanjšano vrednost premoženja ob vrnitvi. Po mnenju pobudnika je šesti odstavek 42. člena ZDen v neskladju s 26. členom Ustave, saj naj bi bil ZDen edini pravni okvir, ki ureja popravo premoženjskih krivic, storjenih z ukrepi povojne oblasti. Ta določba ZDen tako omogoča neenakopravno obravnavanje lastnikov, ki so podržavljeno premoženje odkupili nazaj, v primerjavi s tistimi, ki so ga dobili neodplačno nazaj, vendar bistveno zmanjšane vrednosti.

B.

3. ZDen ureja denacionalizacijo podržavljenega premoženja (1. člen). Po 2. členu ZDen je denacionalizacija vrnitev podržavljenega premoženja. V prvem odstavku 8. člena je ZDen že ob uveljavitvi leta 1991 opredelil predmet denacionalizacije. Po tej določbi se za premoženje v smislu tega zakona štejejo premične in nepremične stvari ter podjetja oziroma kapitalski deleži osebnih in kapitalskih družb. Terjatve in druge podobne pravice torej niso opredeljene kot predmet vračanja v postopku denacionalizacije. Tudi 26. člen ZDen ureja vračanje podržavljenih nepremičnin. Po tej

ureditvi se nepremičnina, katere vrednost se je po podržavljenju bistveno zmanjšala, upravičencu vrne z doplačilom odškodnine do polne vrednosti ob podržavljenju, upravičenec pa lahko namesto vračila v naravi (z omenjenim doplačilom) zahteva polno odškodnino. Šesti odstavek 42. člena ZDen pa določa, da imajo pravico do odškodnine tudi upravičenci, ki so svoje premoženje pridobili nazaj na podlagi odplačnega pravnega posla. V obeh primerih gre torej za odškodnino kot obliko denacionalizacije podržavljenega premoženja.

4. Pobudnik 26. členu in šestemu odstavku 42. člena ZDen očita neskladje s 14., 26. in 33. členom Ustave, ker ne omogočata uveljavljanja odškodninskega zahtevka za škodo, ki naj bi jo državni organi povzročili na nepodržavljenih nepremičninah. Očitki pobudnika so očitno neutemeljeni. Iz pobudi priloženih sodb, izdanih v upravnem sporu, je razvidno, da so bile pobudnikovemu predniku že leta 1955 vrnjene nepremičnine, ker je bilo ugotovljeno, da jih nacionalizacija ni zajela. To pomeni, da pri odškodninskem zahtevku, ki ga pobudnik uveljavlja, že pojmovno ne gre za uveljavljanje odškodnine za podržavljeno premoženje v smislu 1. in 2. člena ZDen. Ker načelo enakosti pred zakonom iz drugega odstavka 14. člena Ustave ne izključuje oziroma ne preprečuje različnega normativnega urejanja različnih položajev, je po navedenem očitno neutemeljen očitek pobudnika o ustavno nedopustnem neenakopravnem obravnavanju.

5. Neutemeljeni so tudi pobudnikovi očitki o neskladju izpodbijane ureditve s 26. in s 33. členom Ustave. Na podlagi denacionalizacije namreč ni mogoče uveljavljati odškodninskih zahtevkov po splošnih pravilih civilnega prava, saj denacionalizacija nima elementov, ki so bila temelj odškodninske odgovornosti po Zakonu o obligacijskih razmerjih (Uradni list SFRJ, št. 29/78 in nasl. – ZOR) in so sedaj po Obligacijskem zakoniku (Uradni list RS, št. 83/01 in nasl. – OZ). Ustavno sodišče je že večkrat (npr. v odločbi št. U-I-72/93 z dne 20. 4. 1995, Uradni list RS, št. 24/95 in OdlUS IV, 42; v odločbi št. U-I-103/97 z dne 9. 4. 1998, Uradni list RS, št. 35/98 in OdlUS VII, 67) pri ustavnosodni presoji ureditve denacionalizacije upoštevalo, da zakonodajalec zahtevkov denacionalizacijskih upravičencev ni oblikoval kot odškodninskih zahtevkov po splošnih pravilih civilnega prava, pač pa je določil pravice upravičencev glede na dejanske okoliščine in pravna stanja v državi Sloveniji po uveljavitvi tržnega gospodarskega in demokratičnega političnega sistema. Glede na posebnosti, ki jih je povzročilo podržavljenje in dalj časa trajajoče stanje podržavljenja, je bil zakonodajalec upravičen, da na poseben način uredi odškodovanje in zanj sprejme poseben predpis. Določitev načina in obsega denacionalizacije pa je spadala v polje proste presoje zakonodajalca (o razlogih za tako stališče glej tudi odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-140/94 z dne 14. 12. 1995, Uradni list RS, št. 11/96 in OdlUS IV, 124). Morebitno dejstvo, da pobudnikovemu pravnemu predniku ob vrnitvi nepremičnin leta 1955 ni bila povrnjena škoda (ki naj bi na nepremičninah nastala v času odvzema) po splošnih pravilih civilnega prava, pa samo po sebi še ne more utemeljiti zatrjevanega neskladja izpodbijane ureditve s 26. in s 33. členom Ustave.

6. Glede na navedeno je Ustavno sodišče pobudo zavrnilo kot očitno neutemeljeno.

C.

7. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi drugega odstavka 26. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94 – ZUstS) in tretje alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 93/03 in 98/03 – popr.) v sestavi: predsednik dr. Janez Čebulj ter sodnici in sodniki dr. Zvonko Fišer, Lojze Janko, mag. Marija Krisper Kramberger, Milojka Modrijan in Jože Tratnik. Sklep je sprejelo soglasno.

Predsednik
dr. Janez Čebulj

Vrsta zadeve:

ocena ustavnosti in zakonitosti predpisov in drugih splošnih aktov

Vrsta akta:

zakon

Vlagatelj:

Jožef Matičič, Ljubljana

Datum vloge:

21. 2. 2006

Datum odločitve:

26. 10. 2006

Vrsta odločitve:

sklep

Vrsta rešitve:

zavrnitev

Objava:

Dokument:

US26687